

204

9.

DE MONSTROSO
PARTV: DIE XVIII. AVG.

Anno 1595. in districtu Aschera-
densi, Livoniæ UltraDunensis in lucem
edito: & de rebus quæ præter natu-
ræ ordinem fiunt

DISCVRSVS
Ethicus, Physicus, Historicus.

A V T O R E
DANIELE HERMANNO BORVSSO.

R I G Æ:
In Officina Nicolai Mollini.
Anno M. D. XCVI.

2.

INSIGNIA ANTIQVISSIMÆ CIVITATIS
Rigenſis, Metropolis Livoniæ.

CUm neq; Dogma Dei, neq; se Livonia noſſet,
Inq; ſui hanc traheret Chriſtus ovile gregis:
Accessus primus fuit alta per aquora, flumen
In Dynam, & tractum, RIGA vetuſta, tuum.
Transverſa hinc claves portam ſupra altius extant:
Prima via hoc portu quòd reſerata fuit.
Seu dedit has claves Papa: ſeu via prima recluſa:
Utraq; origo ſua non ratione caret.
Dum tamen hanc terrã primi intravere Bremenſes,
Fertur ab illorum Stemmata Stemma datum.
Poſt, quia ſucceſſit Crucis Ordo, hanc auxit & Urbẽ,
Creditur in Clypei vertice, Crux poſita.
Sanguineus Clypei color eſt. Nam ſanguine, & Arc,
Hanc Urbem Cives conſtituere ſuo.

AD ILLVST. MAGN. ET GENE-
rosos Dominos, trium Præsidiatum in Livonia,
VVendensis, Dorpatensis, Pernaviensis, Præsides:
nec non Arcium in eadem Provincia Capitaneos,
& uniuersam trium nationum Nobilitatem:
tum & Spectabiles, Nobiles, Clarissi-
mos, & Prudentissimos Civitatis
Rigenfis Metropolis Livoniæ,
& aliarum Civitatum
Magistratus

P R Æ F A T I O.

*Illust. Magn. Generosi Domini: Spectabiles,
Nobiles, Clarissimi, & Prudentissimi viri,*

MONSTra à monstrando dicta sunt: quòd
cùm præter ordinem naturæ fiant, & ad-
mirationem pariant, aliquid futuri præ-
monstrare videantur. Cùm enim Deus omnipo-
tens omnibus animalibus formam propriam, in pri-
ma creatione, cuilibet sigillatim impresserit: in pri-
mis verò hominem, ut in cælo Creatorem suum o-
culis intueretur, omnibus membris ad erectum
corporis statum compositis (quod reliquis animalibus
omnibus quæ prona sunt, denegatum est) con-
diderit,

diderit, eiq; ratiocinandi vim in capite, suis quoq; certis membris ornato, & in circulum omnibus partibus absoluto, contulerit : quicquid ab homine procreatur, & à communi hominis forma recedit, monstrosum dici solet.

Afferit quidem luculentissimus Scriptor Gellius, ex veteribus Græcis Historicis, Aristeo Proconnesio, & Isigono Niceensi, & Ctesia, & Onesicroto, & Polystephano, & Hegesia, in quibusdam mundi partibus, ultra extremos Scythiæ montes, & Indorum orbem, homines communiter monstrosos nasci : ex quo loco Munsterus & alii Cosmographi, fragmenta sua de monstrosis hominibus collegisse videntur : Sed illi homines monstrosi ideo inter sese nihil portendere mali perhibentur, quia in locis desertis & abstrusis more bestiarum orti, & successivè propagati, humanam corporis formam habent, in quibusdam partibus mutilatam : non secus, ac omnes Simii hominum figuris proxima animalia sunt : omnes verò Lupi, canes sylvestres esse putantur.

Econtra verò in Climate Mundi, quod Europam omnium partium totius orbis excultissimam continet, ut rariùs inspecta sunt hominum monstra : sic quoties in lucem edita sunt, semper aliquid futuri præmonstrarunt.

Cælius lib. 24. cap. 3. Antiquarum lectionum, refert, Imperante Constantio editum esse infantem ore gemino, dentibus binis, & barba, oculis quatuor, auriculis duabus, sed brevissimis. Hic partus Rempublicam in statum deformem reclinatoram omnino portendebat, ut autor est Marcellinus.

D. Augustinus lib. 16. de Civitate Dei, cap. 8. scribit, sua memoria in Oriente hominem superioribus membris duplicem natum fuisse, inferioribus simplicem: hoc est, habuisse duo capita, duo pectora, quatuor manus, ventrem autem unum, & duos pedes.

Sabellicus lib. 7. Enn. 9. narrat, sub Pontificatu Martini quarti, natum esse Romæ ex foemina illustri puerum villosum, & in speciem Vrsi unguiculis armatum.

Nolo plura antiquiora Monstrorum exempla commemorare: nunc unum atq; alterum monstrum, mea & multorum aliorum memoria conspectum, proferam.

Vinariæ, ubi Aula est Illustrissimorum Ducum Saxoniarum, hæredum ex ea linea descendentium, quæ genitorem habuit, olim Electorem Saxoniarum Ioannem Fridericum, visum fuit circa annum 1565.

hominis monstrum, capite canino, erectis brachiis,
pedibus anserinis, cujus descriptio his sequentibus,
incerti auctoris, versibus, tunc fuit expressa.

Monstruosos hominum mores, monstrosa recentis

Monstri non dubiis monstrat imago notis.

Turpe caput canis est: rabie sic cuncta canina,

Latratuq; ferox sacra Sophista replet.

Et caelo assurgens, quasi victor, brachia jactat:

Et manus ostentans, hoc mea fecit, ait.

Corporis interea natura lege tegenda,

Detegit extinctus turpia membra pudor.

Ut vafra se vulgo pietatis nomine, vendens,

Ausa patret quodvis spurca libido scelus.

Anseris incessu sic ultima claudicat atas,

Ventre voluptati dedita tota gula.

Restat ut haec tandem configens monstra sagittis,

Germanos doceat Turca sequenda sequi.

Quid illud Monstru monstrarit, ex duplici per-
turbatione, quæ tunc Ecclesiasticum & Polyticum
statum distrahebat, manifestum fuit. Ab una enim
parte, Flacii Illyrici Schisma ex Ienensi Academia
recenter tunc instituta, Anno nimirum 1558. con-
tra vicinam Vitebergensem Academiam, ex qua
prodierat, eiq; adherentes Ecclesias, motis quibus-
dam

dam novis & monstrosis, de Substantiali peccato, & aliis opinionibus, maxima certaminum tela spar-gebat.

Ab altera verò parte, factio Grumbachiana, ut privatas quasdam suas injurias, in Pontificiis Episcopatus Herbipolensis, commodiùs ulcisci posset, & ut tacitis simultatum flammis, quæ post captum à Cæsare Carolo Quinto Electorem Ioannem Fridericum, & Electoratum ab ejusdem familia in aliam translatum, inter duas domos Saxonicas ardebant, faces subjiceret, optimo Principe Ioannis illius Frederici Electoris filio consiliis seditiosis seducto, totum ferè imperii Germanici statum pervertere conabatur. Verùm hæc perturbatio Polytica, Decreto Imperii lato, & facta executione per Divum Augustum Electorem Saxonix, Gotha capta, & supplicio de proscriptis Imperii sumpto, ipso autem Principe captivo Viennam Austriæ abducto, repressa & sedata est: Illa autem Ecclesiastica contentio litibus implicata remansit, & in hunc usq; diem multis in locis repullulat.

Quo Anno natum fuerit in Suburbio Civitatis Rigenfis hominis monstrum, quod geminum caput, quatuor manus, & quatuor pedes, unum autem ventrem.

ventrem & Ani exitum habuerat, scire exactè non possum. Satis mihi est, multos etiamnum Rigæ esse & vivere, qui ejus Monstri recentem memoriam habent, & Baptismi eidem impertiti recordantur. Quantū tamen conjectura assequi possum, editum in lucem fuisse illud Monstrū arbitror sub id tempus, quo Livonia in plures partes & Dominos miserabili laniena fuit distracta.

Simile huic aliud Monstrum Lutetia Parisiorum Anno 1573. regnante Carolo Nono progenuit: quo tempore tanti fuerunt in Gallia dissidentium de Religione tumultus, ut parum absuerit, quin Regnum illud in duos Reges fuisset divisum. De eo Monstro, hoc sequens Theodori Bezæ Epigramma, passim circumferebatur:

*Ventre uno, & gemina monstrū cervice tremendum,
Quatuor & manibus, quatuor & pedibus:
Carole, vera tui est Regni, (ne sperne) figura:
Sunt ea venturi prævia signa mali.*

*Unus alit venter geminum caput: Unica Reges
Gallia, ni sapias, est habitura duos.*

Plura exempla commemorare superfluū est. Hæc pauca verò, olim à me, cū in Academiis & Aula Cæsarea Austriaca vixissem, inter sylvas rerum memora-

morabilium, more Noctium Atticarum Gellii, relata, ideo recensere volui, ut ostendam monstra omnibus seculis apud prudentiores in accurata observatione fuisse. Deinde, ut restringam illorum opinionem, qui discrimen in monstroso partu nullum faciunt: sed promiscuè statuunt culpam esse naturæ, vel ob defectum, vel excessum seminis in procreatione, vel ob imaginationem aliquam, ex visu aliquo horribili oblato, in gravida muliere factam.

Talia enim etsi sæpè vera sint: vera tamen semper esse non possunt. Certior autem illorum opinio est, & firmioribus argumentis nititur, qui occulto DEI consilio naturam interdum effingere, & quasi præfigurare aliquid, quod cum præsentis temporis statu conveniat, asserunt: quemadmodum in illis quæ recensui exemplis, experientia & exitus veritatem subsequutam ob oculos omnibus posuerunt.

His præmissis, accedo ad monstrosum foetum, quem die 18. Augusti Anno nuper elapso, 1595. Rustici cujusdam Vxor in districtu Ascheradensi Livoniæ Ultra Dunensis enixa est, quiq; vixit usq; ad diem octavam Septembris ejusdem anni. Eum ipse oculis meis coram aspexi, & quidem ita, ut quò melius dispositionem oris internam perspi-

cere possem, os ipsum aperiri jusserim. Interrogata miserima Mater, an perterrita fuisset aliquo bruto animali, vel horribilem aliquam formam grvida aspexisset, eamq; imaginatione ad animum sibi revocasset, constantissimè affirmavit, sibi nihil omninò tale quidquam obtigisse. Nec verò ego solus hanc miserabilem & monstrosam natæ puellæ prolem aspexi : sed etiam Cives novi oppidi, quod ab Illustrissimo Principe Friderico in Livonia, Churlandiæ & Semigaliæ Duce ad Dunam conditur, unâ cum Reuerendo & erudito viro Hermanno Viccio, Ecclesiæ ejusdem oppidi Pastore vigilantissimo, quæ Baptismi causa miseri parentes consuluerant, idem monstrum viderunt : brevem etiam ejus descriptionem in publicas oppidi crescentis tabulas, ut ad posteritatem memoria extaret, referri curarunt. Quos paucos, (omissis pluribus) velut Testes illorū causa nomino, qui de tali monstrosa natæ puellæ forma dubitare fortassis possent.

Vixit, nullo unquam ploratu edito, sed solis continuis suspiriis tractis, hebdomadas tres, quibus elapsis, expiravit.

Caput fuit iuxta rotunditate : in fronte supra oculos supercilia nulla : sub fronte nulli oculi : nullæ palpe-

palpebræ: sed cutis continua à vertice capitis per frontem, oculos, & genas. In loco dextri oculi apparebat globus sese intus sub cute movens, & quasi cernere cupiens. Ex parte verò sinistri oculi, globus nullus oculi apparebat, sed cum osse genarū, os frontis concretum videbatur. Nasus nullus: nares nullæ: Auriculæ brevissimæ: superius oris labrum circa locum narium revulsum, dilaceratumq; fuit, & foramen præbebat. Supra hoc foramen trifoliū quoddam rubrum carneum, quasi ex cribro nasi pendulum erat, seq; subinde tractu anhelitu & suspiriis movebat. Ab utraq; parte superioris Mandibulæ, in parte anteriori interruptæ, dens extabat. Lingua in duas partes divisâ, & immobilis. Palatum interius fissum erat: & videbatur hiatus in Testam capitis quasi vacuum sese extendere: per palatum quædam quasi sanguinea trabs. Digiti in ambabus manibus truncati, & concreti, parvis unguiculis prominentibus: similiter in pedibus. Reliquum corpus in hac monstrosa puella suam habebat solitam formam.

Hunc horribilem monstruosum partum cum vidissem, venit mihi in mentem cogitare, de varia corporum in novas formas transmutatione, quæ in libris Metamorphoseon Ovidii continetur: qui libri

maximam Philosophiæ partem occultè in se sepultâ habent.

Vt enim omnes humani corporis & aliorû corporum partes, ad certum finem sunt à Deo conditæ: Ita eadem vel in toto, vel in parte mutatæ, contrarium habent respectum, & doctrinam occultam.

Ad hunc modum transmutatio illa Niobes in Saxum, quæ apud Ovidium extat, simulachrum est pœnæ in eos, qui in fortuna sua prosperiore, nimis sunt obdurato animo & superbo: quali fuit Niobe: quæ rebus omnibus felicissimè abundans, acceptorum à Diis beneficiorum immemor, suis viribus omnia tribuens, ipsos Deos irridere ausa fuit: & ideo uno die omnibus fortunæ suæ ornamentis exuta, ob animi sui superbiam & duriciem in Saxum fingitur esse conversa. Cumq; tota Ethnicorum Religio videatur fuisse obscurata quædam antiquissima & prima illa Christiana Religio, quæ in Sacrificiis & diversis cultibus constabat: apparet Ethnicos, vel libros Mosis legisse, vel multa ex iis per traditionem corrupto sensu audivisse. Nam locus iste de Niobe in Saxum mutata, videtur respicere locum illum in Genesi, ubi uxor Lothi cum marito suo & suis propinquis, è flammis, quibus Deus Sodomam perdidit,

dit, liberata, & extra civitatem Angelorum comitatu educta, cum contra eorundem Angelorum præceptum, obstinatiores animo ausa fuisset oculos suos versus Sodomam retrò convertere, in statuam Salis est conversa. Talia exempla plura, de indigesta mundi mole, quam Chaos vocabant, in ordinem redacta, sub qua series creati à Deo mundi expressa videtur: de Nave Deucalionis, & Pyrrhæ, per quam Arca Noë adumbratur; & aliis multis, commemorari possent. Hæc obiter tantum aspergere volui, ut fidem faciam, maximam doctrinam, imò omnia ferè Philosophorum dogmata, sub fabulosis integumentis, quæ neq; à mediocriter doctis secerni sæpè possunt, esse occultata.

Cum igitur præsens hic casus de monstrosa puella nuper nata, ad eam Philosophiæ partem pertineat, quæ de rebus naturalibus & non naturalibus agit, & simul respicere videatur doctrinam moralem, & rerum antè actarum experientiam, tribus his quasi fundamentis, Ethicis, Physicis, & Historicis innixus, monstrosus illum partum Carmine heroïco descripsi. Placuit hoc scribendi genus in hoc ocio meo, quo cessantibus negociis abundo, duas ob causas, tum quòd in ejusmodi materia rariore, major infir-

Carmini, quàm solutæ legibus orationi, gratia : tum quòd versus, (qui nihil aliud sunt quàm apta quædam verborum structura, ad sonum auribus gratum accomodata) faciliùs memoria comprehendantur.

Porro, quemadmodum olim primi AEgyptii Sacerdotes, omnium habiti sapientissimi, (inter quos Moses ipse, ut sacræ literæ testantur, educatus est) omnem divinam & humanam disciplinam, sub animalium & aliarum rerû figuris repræsentârunt : ob mysticum autem rerum sacrarum, & naturæ obscurioris intellectum, qui penes solos Sacerdotes erat, magna fuit inter profanos homines, sive rerum arcanarum ignaros, interpretationis diversitas : quemadmodum etiam omnes Typi & figuræ, tam ex sacris quàm profanis literis petitæ, in varios sensus trahi possunt ; & ut unus interpres Typorum & figurarum alio invenitur felicior : Ita fieri potest, ut ego in hoc meo de monstroso partu discursu, tanquam in re obscura, omnium iudicio non sim satisfactorus. Quia tamen in rebus obscuris & miraculosis, ingenii humani sagacitas occulta naturæ, & abditas rerum causas scrutari solet, spero me apud multos, qui acriore reperientur ingenio, quàm meum est, gratiâ hoc nomine initurum, quòd prior reliquis me sequutu-

ris,

P R A E F A T I O.

ris, & exemplum meum imitaturis, viam quasi stravi, ut Naturæ arcana in hac materia penitiùs indagare conentur.

Hunc igitur laborem meum vobis, Illust. Magnifici & Generosi Domini, in hac Provincia Livonia Præsides & Capitanei, nec non universi trium nationum Nobiles, tum & reliqui Spectabiles, Nobiles, Clarissimi, & Prudentissimi viri, qui in Civitatum gubernaculis constituti estis, inscribo: Vobis hunc Philosophicum discursum meum, ex Ethicis, Phycis & Historicis fundamentis petitum, conjunctim omnibus dedico.

Nam cum duo præcipua sint ornamenta cujusvis Provinciæ, Nobilitas, & Civitates: has duas societatum humanarum præcipuas columnas, non immeritò conjunctas optarem. Ambæ profectò suis utrinq; libertatibus & prærogativis, in mutua animorum conjunctione gaudentes, magnum afferre possunt Provinciæ decus & robur. Ambabus igitur omnia fortunæ incrementa ex animo precor, & iisdem hanc lucubrationem meam offero.

Suppeditavit hanc scribendi materiam rerum omnium parens Natura: quæ per monstruosam natæ nuper puellæ formam, & per membra (in corpore alio-

alioquin pleno) quædam capta, quædam truncata, alia lacerata, alia divisa, deformem quendam rerum humanarum statum, qui ex discordantibus animis confusus esse solet, arguere, & simul contrariū huic deformitati probare occulté videtur; magnam nimirum pulchritudinem esse in membrorum conformi concordia. Ut enim eximium decus est corporis humani, quando homo omnia membra habet suis naturalibus locis benè disposita, integra, & in sua solita forma secum concordantia: & ut ex Medicorum doctrina constat, plenam hominis valetudinē & vires solidas, tam diu durare, quàm diu quatuor humores præcipui, in corpore hominis suum retinent æquabile temperamentum: Sic ubi membra aliqua in homine mutilata sunt, decus omne corporis perit: quamprimum etiam unus saltem ex quatuor illis humoribus, vel in defectu, vel in excessu peccat, valetudinem hominis, ob discordantes inter se & mutilatos humores, labefactari necesse est.

Similis est Ecclesiastici & Polytici status ratio: uterq; enim suo constat corpore, & suis membris.

Monstrare igitur monstrū hoc per lacera sua organa & membra existimo, nihil in rebus humanis tam deforme & impeditum esse, quàm quod discordia

dia distractum est : Nullum autem magis propaga-
bile bonū esse, neq; tam diuturnum in societate ho-
minum, quàm quod concordia nititur. Faciat om-
nipotens Deus, qui omnia benè fecit, & facit, ut om-
nium in hac Provincia animi inter se amore mutuo,
& concordia coalescant. Quæ duo si erunt, facilè sta-
biliri poterit Iusticia, & ordo : quarum altera suum
cuiq; tribuet : alter omnes actiones humanas benè
dispositas diu conservabit.

Hæc ego quidem toto pectore opto : Vos autem
Illust. Magn. & Generosi Domini, in hac Provincia
Livonia Præsides, Capitanei, & Nobiles, Vestra au-
toritate, Vestro consilio, conjunctisq; viribus in eam
curam incumbere potestis, ut id quod omnes uno
ore optant, vel optare debent, tandem ad bonum
finem deducatur.

Non defuit huic rei paterna Reg. Majestatis, Re-
gni, & communis Reipub. cura : non defuit ordina-
tio quædam, ad conservandam in hac Provincia so-
cietatem, ex communi jure gentium instituta. Sed
quòd illa effectum suum consequi non potuerit, ob-
stitit, & adhuc obstat Gordius quidã nodus, in hunc
usq; diem nondum resolutus. Ego sanè in hoc in-
certo rerum statu operam meam, quamvis exiguam,

alioquin pleno) quædam capta, quædam truncata, alia lacerata, alia divisa, deformem quendam rerum humanarum statum, qui ex discordantibus animis confusus esse solet, arguere, & simul contrariū huic deformitati probare occulté videtur; magnam nimirum pulchritudinem esse in membrorum conformi concordia. Ut enim eximium decus est corporis humani, quando homo omnia membra habet suis naturalibus locis benè disposita, integra, & in sua solita forma secum concordantia: & ut ex Medicorum doctrina constat, plenam hominis valetudinē & vires solidas, tam diu durare, quàm diu quatuor humores præcipui, in corpore hominis suum retinent æquabile temperamentum: Sic ubi membra aliqua in homine mutilata sunt, decus omne corporis perit: quamprimum etiam unus saltem ex quatuor illis humoribus, vel in defectu, vel in excessu peccat, valetudinem hominis, ob discordantes inter se & mutilatos humores, labefactari necesse est.

Similis est Ecclesiastici & Polytici status ratio: uterq; enim suo constat corpore, & suis membris.

Monstrare igitur monstrū hoc per lacera sua organa & membra existimo, nihil in rebus humanis tam deforme & impeditum esse, quàm quod discordia

dia distractum est: Nullum autem magis propagabile bonū esse, neq; tam diuturnum in societate hominum, quàm quod concordia nititur. Faciat omnipotens Deus, qui omnia benè fecit, & facit, ut omnium in hac Provincia animi inter se amore mutuo, & concordia coalescant. Quæ duo si erunt, facilè stabiliri poterit Iusticia, & ordo: quarum altera suum cuiq; tribuet: alter omnes actiones humanas benè dispositas diu conservabit.

Hæc ego quidem toto pectore opto: Vos autem Illust. Magn. & Generosi Domini, in hac Provincia Livonia Præsides, Capitanei, & Nobiles, Vestra auctoritate, Vestro consilio, conjunctisq; viribus in eam curam incumbere potestis, ut id quod omnes uno ore optant, vel optare debent, tandem ad bonum finem deducatur.

Non defuit huic rei paterna Reg. Majestatis, Regni, & communis Reipub. cura: non defuit ordinatio quædam, ad conservandam in hac Provincia societatem, ex communi jure gentium instituta. Sed quòd illa effectum suum consequi non potuerit, obstitit, & adhuc obstat Gordius quidam nodus, in hunc usq; diem nondum resolutus. Ego sanè in hoc incerto rerum statu operam meam, quamvis exiguam,

C

prom-

promptissimam tamen & spontaneam huic Provin-
ciae, vel potius Vobis ipsis (ut Testes mihi esse pote-
stis) inde usq; à tempore recuperatae ab hoste Livo-
niae, in diversis Reipub. negociis navavi: & adhuc,
quantum occasiones & vires meae permittunt, na va-
re non desino. Quòd si tantum temporis spacium,
tredecim nimirum annorum, in certiore & meliore,
quam hucusq; fuit, statu, consumptum fuisset, ma-
jora mihi in hac aetate mea graviore attulisset solatia.

Nunc dum expectando ferè consenui: solus me
consolator animus seipso contentus, & quos olim
metuebam, cani capilli & villi. Si tamen intellexero
operam meam spontaneam, Vobis fuisse hucusq; gra-
tam, Vosq; mihi benè cupere, & benè velle, de hac
Vestra in me benevolentia plurimum mihi gratula-
bor. Commendo me clementiae & favori Vestro:
Vobisq; vitam longam, & omnia prospera à Deo
precor. Rigae Idib. Ian. Anno 1596.

Ill. Mag. & Gen. DD. VV.

Addictissimus

Servitor,

Daniel Her-
man. Boruff.

DE MONSTROSO PARTV, ET
de rebus quæ contra ordinem naturæ fiunt,

DISCVRSVS
Ethicus, Physicus, Historicus.

AU^T Mundo immundo impendent immitia
Peccatis accita, & dio numine laso: (Fata,
Aut Deus, ut discant homines respiscere tandem,
Præmonet, obq̃, oculos exempla horrentia ponit.
Ecce sibi Natura suam formamq̃, decusq̃
Detrahit, & toto truncatis corpore, membris,
Humana turpat cunctas in imagine, partes.

Diruta quæ jacet Arx Livonidos Ascheras ora,
Non procul hinc distat casa quadam rustica: in illa
Nata est in lucem, (atq̃, utinam non nata fuisset)
Partu infelici proles monstrosa puella.

Namq̃, caput, rationi in quo sedemq̃, locumq̃
Affixit Deus, à falso ut discernere verum
Possit homo, totum hoc toto mutilatur in orbe,
Horribili forma. Frons plana ubi tangit ocellos,
Nulla supercilia hinc apparent, palpebra nulla:
Ambo oculi sed enim concreta pelle teguntur,
Non secus atq̃, solent nasci sine lumine Talpa.
Dexter ubi est oculus, cernendi magna cupido

Descriptio
monstrosi
partus.

Caput horri-
bili forma.

Supercilia
nulla: nulla
Palpebra.
Nulli oculi.

Locus dextri

- Oculi.** *Intus agi visa est: pellis concreta sed obstat,
Pupilla, ex oculi medio, ne mittat in auras
Visivos radios. Vestigia nulla sinistri
Luminis apparent: sed frons contermina malis.*
- Locus sinistri
oculi.** *Sic parva auricula, ut possint vix esse minores.
At cribrum nullum, non ulla cacumina nasi:
Parte ima solum, qua nares sunt, ibi hiatus
Intrat in os imum magnus, vastumq; foramen.
Inde triplex folium veluti supra hocce foramen,
Nasi pro more appensum volat inconsueti.
Lingua haeret medio diuisa, & limite tanquam
Distincta in geminas partes, affixaq; ad imam
Gingivae carnem. Supremi intusq; labelli*
- Auricula mi-
nima.** *Non est contiguus nexus, qui jungat utramq;
Mandibulam, sed enim veluti dens extat utraq;
Mandibula intersecta: ex cuius fine, vel ossis,
Vel dentis magni cernuntur signa futuri.*
- Nasus nullus.
Foramen in
loco ubi nares.** *Concavus interno fornix ubi inesse palato
Suevit, hic est fissus, vacui & quasi sola cerebri
Tecta offert, quadamq; ipsum transire palatum
Intus sanguineo trabs visa est tincta colore.
Editur huic proli nullus sonus, aut ploratus,
Sed saltem ex imo suspiria pectore tracta,
Tristis & in formi deductus anbelitus ore.*
- Supra fora-
men Trifoli-
um carneum.** *Nullus plo-
ratus.*
- Lingua divi-
sa & affixa.** *Suspiria con-
tinua.*
- Dens ab utraq;
parte Mandi-
bulae.**
- Palatum in-
terius fissum.**
- Hiatus in
Testam capitis
vacuam.**
- Sanguinea
trabs per pa-
latum.**
- Nullus plo-
ratus.**
- Suspiria con-
tinua.**

Maternas nequit hæc proles monstrosa papillas
 Sugere, nutritur peregrino at lacte petito.
 Plus solito crescit more: Omnia membra videntur
 Augeri citius: manus attamen utraq; cunctos
 Concretos digitos habet, una pelleq; tectos,
 Et (saltem unguiculi digitorum in fine videntur,
 Ordine concreti, quos fas diducere non est,
 Ipsa pedum amborum talis quoq; forma videtur,
 Glutine ceu digiti compacti, & pelle ligati.

Hoc plasma est proles mōstrosa: hæc tristis imago:
 Quam corā aspexi, hisq; oculis membra omnia vidi,
 Quamq; novi Oppiduli (faxit Deus, Urbs id ut olim
 Curetum fiat) mirata est civica turba:
 Res & in ambiguo fuit, an Baptismate tingi
 Debit hoc monstrum. Tandem genitoribus hujus
 Injunctum est miseris, ne vitam abrumpere tentent,
 At foveant potius, dum fata id vivere linquant.

Vos arcanarum quibus est abscondita rerum
 Sensa datum nosse, hæc animis evoluite vestris.
 Non sumo officium mihi nunc interpretis amplum,
 Pauca tamen dicam: venerandis plura relinquam
 Discutienda viris, sacri custodia Templi,
 Et quibus est miseri concredita cura popelli.

Vivimus extra omnem morem, rationis egentes, Polylici status:

Nulla factio
 materni lactis.

Magnum
 membrorum in
 brevi tempore
 incrementum.

Digiti ma-
 nuum concreti

Digiti pedum
 concreti.

Discursus Ethj-
 cum, sive My-
 thologia mon-
 strosi partus.

forma. Consiliūq; inopes, & Jure, & lege carentes:
 Inde intus vacuum caput est: extrinsecus autem
 Formam habet horribilem. Cū nolint recta videre
 Mortales miseri, proniq; in devia semper,
 Rectum oculum Natura tegit cute, quamlibet intus
 Salvū atq; incolumem, & cupientē cernere in auras:
 Luminis at levi vestigia nulla supersunt.
 Dum datur, & licitum est, conemur tollere pellem
 Obducentem oculum dextrum, intus seq; moventem,
 Ne miseri levo jam pridem lumine casti,
 In densa captae mentis caligine simus,
 Et reliqua usura privemur lucis & aura.
 Audimus quia nil, monitis obstamus & aquis,
 Monstrosa proli auriculas Natura pusillas
 Astrictasq; dedit. Patulas habeamus ut aures
 Oremus cuncti, & numen caeleste precemur.
 Non frustra desunt nares: Odor ille suavis,
 Quo mentes hominum unanimes fragrare deceret,
 Concordi studio pietatis, sparsus in auras
 Talis odor vacuas abit, at discordia ubiq; est.
 Naribus hinc ergo exesis, labroq; revulso,
 Antrum ingens patet, & lacero lis extat in ore.
 Hoc supra folii triplicati carnea massa
 Pendula, seq; movens huc atq; huc, ludicra quaedam
 Sensa

DE MONSTR. PARTV.

Sensa hominum triplici ceu spe pendentia taxat;
 Pendula spes sed enim dubia est: huc fluctuat, atq; huc.
 Inde duas lingua in partes diuisa, sed ipsi
 Gingiua affixa, Et non mobilis, ut solet esse,
 Nescio quid tecti notat: aut vinclo ora ligata,
 Glutinis arcani: aut nolentem cedere mentem
 Sede spei à fixa. Sed linguam limes ut ipsam
 Transit, Et affigit Gingiua: Copula lingua
 Haud secus unita, in geminas secta omnia partes
 Dividet, Et Fato fieri benè talia dicet,
 Spe nisi vincatur triplici. Dens qui stat utraq;
 Mandibula in rupta, duo concurrentia signat
 Crimina: Avaricia est unum: Invidiaq; secundum:
 Hac nequit alterius sortem perferre secundam,
 Vixq; tenet lachrymas, cum nil lachrymabile cernit:
 Illa autem, juncta huic, expleri dum nequit, ad se
 Obvia quaq; rapit; dum non habet obvia, tandem
 Se morsu interno absumit. Suspiria crebra
 Quod trahit hic partus monstrosus, fortè futuros.
 Ingemit e ventus: non sugitq; ubera matris.
 Supremam ob truncã Gingivam, Et vincula linguae,
 Lac ingestum illi peregrinum alimenta ministrat.
 Christe omen triste hoc, talemq; avertito casum,
 Ne patriis esca patria careamus in oris.

Quid

Quid digiti concreti uno omnes ordine? Quamvis
 Sanguine concretus populus sit: Si tamen Index
 E digitis, digitiq; alii cuncti ordine, ab una
 Contigua pelle obducti sint, atq; ligati,
 Non bene consilium quisquam monstrabit, iterq;
 Nec tuto incedet, nec certus stabit, Et ibit.
 Planta pedum, cujus digitos diducere, nescit.
 Querere non opus est, num sacra fontis in unda
 Debeat aspergi monstrosa prolis imago,
 Quæstio jamdudum talis discussa videtur,
 Sacrificiq; vetant illos Baptismate tingi,
 Tetra quibus forma humanam formam exiit omnem:
 Utpote si genitus capite est quis forte canino,
 Aut alia specie, brutis animalibus apta:
 Contra autem quando est hominis structura, et imago,
 Arbitrio Fati mutilata at pleraq; membra,
 Non vetat hac ratio sacro fonte lavari,
 Quod quasi spe quadam expectant meliora parentes.
 Extremum haud queras: Cur hoc Natura pararit
 Fœmineo in sexu monstrum? Matre edimur omnes:
 Patriaq; est cunctis Mater: miserabilis ergo
 Effigies patriæ, sexu patet in muliebri.
 Hic etiam status est, hæc Relligionis imago:
 Capti oculis, lingua scissi, lacero ore, labrisq;

Ecclesiastici
 status forma.

Sæpe

Sapè odio alterius, malesuadaq; ambitione,
 Ex aliis alia inventis inventa novamus.
 Pace ò Cygnai vestra, quos semper amatos,
 Semper honoratos (pietas ceu poscit) habebò,
 Sit mihi fas casus actarum evolvere rerum.
 Vestra puer teneris sum castra secutus ab annis,
 Vos sequor, atq; sequar, mihi dum per fata licebit,
 Liber homo at cùm sum, liceat mihi libera fari.

Nonne ubi Relligio à Romana sede recessit,
 Romani Imperii assensu, Procerumq; Ducumq;
 Facta fuit fidei forma, Augustana vocata,
 Augusta siquidem sub te, pie Carole Quinte,
 Concessa est illis, qui deseruere Papatum.
 Relligio binis tunc stabat partibus: Una
 Pontificis fuerat: Sed erat dicta altera Cygni.

Quàm longo à forma hac disceditur intervallo?
 Quamq; Augustana est fidei nunc discolor usus?
 Imò tui, Cygnei, ingenii monumenta premuntur.
 Successere alii Illyricis regionibus orti,
 Ingrati Cuculi, & Galli, Sturniq; loquaces,
 Tum, qui fœtida habent malè olentis nomina campi,
 Quiq; dedere ansam sparsa per Regna Chymera,
 Quam pius extinxit validis Orechovius armis,
 Russia quo claro quondam gaudebat alumno.

Sub Carolo
 Quinto Cæ-
 sare, duplex
 tantum Reli-
 gio fuit ad-
 missa.

Post Augusta-
 nae fidei Reli-
 gionem, mul-
 tiplex libertas
 Religionis.

Stanislaus
 Orzechovvski
 Ruthenus, scri-
 psit librū con-
 tra Stancarum,

cul Titulus ;
Partus Cby-
mare.
Zyvingliani.

Quiq; Vros fortes inclusos rupibus altis,
Urorum & socios antiquo fœdere junctos,
Credere dum cogunt secum omnes, armaq; sumunt,
Ipsi acie in prima stantes primi occubère.
Tum quidam ignivoma cudentes arma sub Aëna,
Pluribus ut pugnent, quàm pugna vere priores,
Quosq; referre mora est, & quos memorare molestum.

Theologorum
certamina.

Post tua fata tui comites hi, Cygne, relictæ,
Officii immemores te contra brachia tollunt,
Mutuaq; ingeminant emissis prælia libris.
Sed quia concretis digitis calamum malè stringunt,
(Monströse ut prolis truncata expressit imago)
Haud inferre ictus possunt, quibus occidat hostis,
Nec benè iter monstrant, nec cernunt quæ via vincat.
Credo equidem si nunc Academica Secta vetusta
Viveret, in tanta doctorum lite vivorum,
Dogma suū, In Mundo cuncta esse incerta, probaret.
Vos ò Imperii Proceres, Vos cogite tandem
Concilio doctas, concordēsq; esse iubete:
Ni faciant, trahet altam res Germana ruinam,
In sua quando movet conversas viscera rixas.
Si verbosarum discors concordia Legum
Dicitur, & concordatur discordia Legum:
Cur non Scriptura concors discordia Sacra

Redi

Redditur? & Christo sub Judice concordatur?

Fata vetant: prohibet rerum confusus & ordo,

Cogere Concilium: retrahit sua quemq; sequela.

Quin & paulatim doctorum copia deficit,

Quando Scholis, doctisq; viris alimenta negantur,

Exigua aut dantur, non ut vita exigit usus.

Namq; Scholis dederat quae quondam larga vetustas, Scholarum

Hac variis diuisa modis tenet ordo profanus. ruina.

Inde Schola intereunt, doctorum hinc deficit agmen:

Defectum hinc error subit: erroremq; ruina.

Altera sic tandem pars vires sumet eundo,

Palantesq; animis, distractosq; undiq; membris,

Qui (velut hoc Monstrū) lacero sunt ore, labrisq;

Seq; ipsos perimunt, rixis per mutua factis

Incertos, & certantes discrimine nullo,

Indoctosq; alios, alios rerum omnium egenos,

Ante oculos ponens consensum, pramiq; addens,

Rursus in antiquum paulatim impellet Ovile.

Hac ego: plura alii forsan, majoraq; in isto

Inuenient Monstro. Satis est mihi, pauca notasse.

Nunc agite, & vestro Partū hunc exponite sensu.

Quicumq; ingenio, ingenua sive arte valetis,

Et rerum abstrusas causas, secretaq; multa

Abdita in occulto natura nostis, adeste,

Doctorum vi-
rorum inopia.

Scholarum
ruina.

Discursus Phy-
sicum de rebus
naturalibus &
non naturali-
bus.

Occultamq; hujus monstri perquirite causam.

In Metamorphosi corporū
doctrina oc-
cultā.

In nova mutatas meministis corpora formas.

Ceu sunt mutatae ter quinq; volumina forma,

Mirum opus, & rerum variarum indagine plenum.

Cur Natura suam mutarit sepè figuram

Vide Natalem
Comitem in
Mythologiis.

Dicite? cur Niobe in saxum mutata sit olim?

Inq; homines tunc versa etiam durissima Saxa?

Curq; Lupi speciem induerit Rex ille Lycaon?

At post Diluuium ingentem Pythona creatum,

Straverit innumeris cur Delius ipse sagittis?

Omina ex re-
bus, quae prae-
ter naturae cur
sum sunt, vel in
caelo, vel in ho-
minibus acci-
dunt: Et sunt,
vel bona, vel
mala.

Fontibus è Sophia sunt haec deprompta, notantq;

Propria Natura. Non naturalis at ordo

Gignere quae solet interdum, & producere in auras,

Hac signant, & habent eventus omina certi:

Aethereis sive illa plagis videantur in altis,

Sive homines inter diuerso sidere natos,

Suntq; ea vel lati, vel tristis nuncia Fati.

Stella non na-
turalis, ominis
boni.

Sic Stella illa fuit caelo non condita in alto,

Orbis ab exortu, non hac erratica Stella,

Fixa neq; hac fuerat, sed Fati numine, missa,

Quae nati Reges Christi ad cunabula duxit,

Signavitq; viam, peregrinis praeuiaq; iuit:

Omen erat faustum humana Stella illa salutis,

Nulli visa prius, neq; post apparuit ulli.

Sic

Ecclypsis non
naturalis.

Sic Luna oppositu in Solis cū plena videtur,
 Non facit Ecclypsin Solis. Conjunctio tantū,
 Quando inter Terram & Solem Luna extat, eodem
 Nodo dependens, Phæbeum lumen opacat.
 Ergo quod expletum complerat Delia ut orbem,
 Solis in oppositu plena extitit, aureus autem
 Sol fuit obscurus crucifixi tempore Christi,
 Præter naturam fuit obscuratio talis:
 Hac tamen in letho tristi dedit omina lata,
 Victa ubi Mors Morte est, Mortemq; voraverat ut
 Si fas humana est caelestibus equiparare, (Mors.
 Et si ficta licet veris componere rebus, Omina in ho-
 Quandoquidem occultè fictis veracia subsunt, minibus bona.
 Nec frustra heroes olim veneranda vetustas
 Patre Deo genitos, homine est ex Matre putavit:
 Sic præter rerum seriem quoq; parvulus olim,
 In cunisq; jacens geminos Tyrinthius Angues,
 Obliqua invidia immisos Junonis iniquæ,
 Compressit manibus, Jove natum seq; probavit,
 Et pater, & plenis postquam maturuit annis,
 Sic Scandri Begi (genitus cū Matris ab alvo
 Esset) erat forma ensis dextro impressa lacerto,
 Qualem vix melius potuisset pingere, Pictor,
 Historia est testis verissima, testis Epyrus.

Omen in Her-
cule.Omen in Scan-
der Bego.

Militis invicti hoc omen, signumq; fuisse,
 Exitus ostendit. Non hoc pugnacior alter
 A Mahometigenis patriam defendit Epyrum,
 Christicolasq; omnes vicino limite junctos.
 Victor erat semper, moriens quoq; vicerat hostem
 Consilio, exhaustis jacuit cum viribus aeger,
 Nomine & audito Scandri Begi hostis abibat.
 Si duos adhuc tales tunc Europea tulisset
 Terra viros, ultrò Scythicas remeasset in oras
 Turcus atrox, versisq; doleret Turcia fatis.
 Ordine natura parientis talia quanquam
 Majora extiterint: tamen omen latum habuerunt.

Omina in celo
 mala.

Pluvia sanguini-
 cea: Anno

1547.

At contra è calo ut gutta cecidère, cruenta,
 Sanguinolenta seges per camposq; extitit, inde
 Tristis & infausto commissa est omine pugna,
 Captus ubi est Pacis Dux, abste, Carole Quinte,
 Albis & Hispanis victus se subdidit armis.

Cometa Anno

1557.

Sic longi specie Flagri flagrasse Cometa
 Visus erat quondam, totumq; arsisse per annum,
 Omnia cum ruerent passim in Livonide terra,
 Cum Pastore suo Crucis Ordo gessit ut arma,
 Nobilitasq; fuit studia in contraria scissa.
 Hinc ansam arripuit Sylvis egressus ab altis
 Moschus, & heu longos bello deservit annos,

Cade

DE MONSTR. PARTV.

Cade replens terram, Et vastans cultoribus agros.
 Hunc ita grassantem sua sed quoq; fata manebant.
 Septimus à decimo (memini) nunc vertitur annus,
 Solis ab exortu Borealem extensus in Arcton,
 Arserat ut cauda atq; ingenti mole Comata:
 Hungaricis Stephanus tunc Rex accitus ab oris,
 Omnia vastantem Moschum in Livonide terra
 Repressit tandem, Et victo terram abstulit hosti.
 Omina sed linquo aetherea ex regione petita,
 Quae fuerant Belli Et magnarum nuncia rerum.

Cometa Anno
 1577.
 Bellum Regis
 Stephani con-
 tra Moschum
 ab anno 1579.
 usq; ad Annum
 82.

Accedo partum monstrosam. Nonne sub ipsum
 Tempus, ubi variam passa est Livonia cladem,
 Aggeribus cincta inter magna Suburbia Rigae
 Natus erat gemino capite infans: Ventre sed uno:
 Quatuor at. manibus, pedibusq;: Ani exitu at uno.
 Huic simile monstrum natum, cum, Carole Nonne,
 Regna gubernares Gallorum: Sequana id, Urbsq;
 Parisiorum ingens aspexit. Venter ut unus
 Sustinuit geminum caput: haud secus unica Reges
 Terra ubi habet geminos, nulla est concordia terra.
 Organa naturae namq; haud sibi congrua, signant
 Discordem populum, Et distractas undiq; mentes.
 Sunt tamen Et quaedam quae naturaliter extant:
 Uno ceu fama est Arimaspos lumine nasci.

Omina in ho-
 minibus mala.
 Anno 1570.
 monstrum Ri-
 gae natum.
 Discursus Hi-
 storicus de
 monstroso
 partu.
 Anno 1573.
 monstrum Pa-
 risiis natum.

In quibusdam
 mundi parte-
 bus, quidam

communiter
monstrosi na-
scuntur.

Gellius lib. 9.
cap. 4.

Natura mira-
cula, in sexus
humani muta-
tione.

Plin. li. 7. c. 4.
Licinius Muti-
anus lib. 6. B.
pin. part. 8.

Aph. 45.
Livijs lib. 4.
Sec. Bel. Pun.

Vide Histori-
am Amati Lu-
sitani.

Virgo 16. an-
norum emissa
ex utero virga
virili mutatur
in virum.

Causas hujus

Montibus in Scythia extremis: Capite absq; vicissim
Esse homines, oculos utrosq; in pectore habentes,

Inversasq; pedum plantas natura quibus dat.

Quin ultra Indorum terras quaedam esse feruntur
Hirta, atq; in toto plumata corpore gentes.

Omnia at hae illis populis communiter insunt:

Rara autem inter nos quae sunt, ea monstra putantur.

Consul ubi Crassus, Consul Longinus & essent,

Casini in puerum virgo est conversa repente:

Hunc deportari puerum mox iussit Aruspex.

Quin & Arescentem visum Licinius inquit,

Nomine Arescense qui sumpto, nupsit: at inde

Barba viro crevit, ducta est mox Uxor eidem.

Sic quoq; Marcello quondam sub Consule, factus

Vir fuerat quidam ex vera muliere, Spoleti.

Mira refert Scriptor quoq; Lusitanus Amatus,

Oppido in Esguerra quandam vixisse puellam,

Cujus erant orti clara de stirpe parentes,

Dicta fuit (scriptum velut est) Pacheca Maria:

Actigit ut virgo hac illos, jam nubilis, annos,

Prima quibus mittit muliebris menstrua sexus,

Pro primo effluxu emisit virgam illa virilem,

Intus inberentem, latitantem totq; per annos,

Tuncq; loco solito extantem. Sic facta fuit vir.

Qui

DE MONSTR. PARTV.

Qui sacra respersus aqua, Manuel fuit inde
 Dictus: hic extremos exin peragraverat Indos,
 Dives opum & factus, patrias remeavit ad oras,
 Conjuge cum ducta reliquumq; exegerat ævum.
 Fallor? an Androgyni quondam portenta vocati,
 Inter delicias hominum quoq; sepe fuerunt.

miraculi natu-
 rales, recenset
 VVierus in li.
 de Prest. Dem.
 4. cap. 24.

Hermaphro-
 dyti.

Sed quid in exemplis moror? omnibus omina rebus,
 Quæ naturali non fiunt ordine, subsunt:
 Seu bona, seu mala sint, à fati numine missa.

Monstrū igitur patulas quod nuper venit in auras,
 Præter naturam fataliter arbitror ortum,
 Atq; aliquid secum trahere auguror insperati,
 Quod Natura diu meditata, hucusq; sub umbris
 Occulit densis, & adhuc tegit abdita sensa.

Nec me objecta movent Physicis nitentia causis,
 Quòd fortè obtigerit Matri miserabile, visum,
 Tunc quando prolem imperfectam gessit in alvo,
 Atq; ita tetram, animo conceptam, impressit Ideam
 Massa utero inclusa, & formanti jam sua membra.
 Quasita à multis, nil se vidisse ferebat
 Aspectu horrendum, aut monstruosum: constitit autem
 Plenos esse omnes formatos turpiter artus.

Questio de
 imaginatione:
 muliebri.

O vos quotquot in hac estis Livonide terra,
 Quosq; triplex una conjunxit natio sede:

Conclusio ad-
 monitoria de

considerando
hoc monstrum
nato.

Tot quia proposui exempla hinc atq; inde petita,
 Congrua natura quæ sint, quæ congrua non sint,
 Omnia quæ bona sint, mala quæ sint omina rerum,
 Nunquid adhuc Monstrum vel casu creditis illud,
 Vel defectu aliquo natura, vel genitalis
 Seminis ex culpa nuper venisse sub auras?
 Creditis huic omen nullum fatale subesse?
 Corpus erat plenum huic, mutila autem singula membra,
 Nec subito extinctum est, sed vixit tertia donec
 Hebdomas elabens vitæ suspiria clausit.
 Vim tenet occultam hoc tempus, vimq; exeret ex se,
 Securis nobis, & nil curantibus ista:
 Dent Superi, uno omnes ut convertamur amore,
 Nostraq; mutantur meliori corpora mente,
 Namq; diu rerum nequit hæc subsistere forma.
 Inspicite, hanc propiusq; animis expendite vestris:
 Inspicite, & lacero conferte per omnia Monstro.
 Duq; sonant passim hinc atq; hinc fera Bella per orbem,
 Conferte inter vos dubiis de rebus: in altis
 Lumina vestra auras attolite, dum datur, & dum
 Tempus adhuc restat: concordēs esse studete
 Corpore in unito: lacera haud distractaq; membra,
 Unanimes at sensu in se concordantia habete.
 Omnia Monstrofi ne vili pendite partus,

Omini

DE MONSTR. PARTV.

Omini adest numen; ne temnite in omine numen;
Consultite at nobis, nostrisq; nepotibus olim,
Ne quod adhuc reliquū est, illud perdamus et omne,
Sicq; futura malis pejora prioribus extent:
More Phrygum serò post cladem tunc sapiemus.

Diū prohibete minas: Diū tristem avertite casum:
Et triplicem unanimi conjungite pectore gentem,
Communi ut patria, & communi habitemus arena:
Cuncta mala in melius Diū commutare potestis.

Salvo meliore judicio.

